

E – poradnik Powiatu Sandomierskiego

*Twoje miejsce w świecie prawa czyli podstawowe zagadnienia
prawa cywilnego*

*Poradnik przygotowany przez Lokalną Grupę Działania Powiatu Opatowskiego
w ramach realizacji zadania publicznego powierzonego przez Zarząd Powiatu
Sandomierskiego*

Publikacja bezpłatna.

Praca zbiorowa

Autorzy:

Katarzyna Markiewicz – radca prawny, doradca obywatelski, mediator

Katarzyna Turbiarz – radca prawny, mediator

Wydawca:

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Opatowskiego z siedzibą w Opatowie

ul. Bronisława Ostrowskiego ps. Cichy 1

27 – 500 Opatów

Tel. (15) 868 – 20 – 87

fax. (15) 868 – 20 - 87

e-mail: lgdopatow@o2.pl

<http://www.lgdopatow.pl>

WPROWADZENIE – NIEODPŁATNE PORADY PRAWNE, EDUKACJA PRAWNA

Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz edukacja prawna świadczone są zgodnie z ustawą z dnia 05 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U.2024.1534).

<u>Zawichost</u> <u>Punkt nr 1</u> <u>Nieodpłatna pomoc prawna</u>	<u>Sandomierz</u> <u>Punkt nr 2</u> <u>Nieodpłatna pomoc prawna</u>	<u>Sandomierz</u> <u>Punkt nr 3</u> <u>Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i mediacje</u>	<u>Klimontów</u> <u>Punkt nr 1</u> <u>Nieodpłatna pomoc prawna</u>
<u>ul. Żeromskiego 50</u>	<u>ul. Mickiewicza 34</u>	<u>ul. Mickiewicza 34</u>	<u>ul. Krakowska 15</u>
<u>tel. (15) 644 – 55 – 88</u> <u>(15) 836-41-15 wew. 111</u>	<u>tel. (15) 644 – 55 – 88</u> <u>(15) 644-10-10 wew. 305</u>	<u>Tel. (15) 644 – 55 – 88</u> <u>(15) 644-10 – 10 wew. 305.</u>	<u>Tel. (15) 644 – 55 – 88</u> <u>601-760-549</u>
<u>Adwokat Aleksandra Narewska - Bidas</u>	<u>Fundacja Togatus Pro Bono</u> <u>Radca prawny Dariusz Myk</u> <u>Radca prawny Michał Sowiński</u>	<u>Lokalna Grupa Działania Powiatu Opatowskiego</u> <u>Doradca obywatelski Katarzyna Markiewicz</u>	<u>Radca Prawny Katarzyna Turbiarz</u>
<u>Poniedziałek: 9:00 – 13:00</u> <u>Wtorek: nieczynne</u> <u>Środa: 9:00 – 13:00</u> <u>Czwartek: nieczynne</u> <u>Piątek: 9:00 – 11:00</u> <u>Sobota: nieczynne</u>	<u>Poniedziałek: 7:00 – 11:00 dyżur ze specjalizacją mediacji</u> <u>Wtorek: 7:00 – 11:00</u> <u>Środa: 7:00 – 11:00</u> <u>Czwartek: 7:00 – 11:00</u> <u>Piątek: 7:00 – 11:00</u> <u>Sobota: nieczynne</u>	<u>Poniedziałek: 12:00 – 16:00 dyżur ze specjalizacją mediacji</u> <u>Wtorek: 12:00 – 16:00</u> <u>Środa: 12:00 – 16:00</u> <u>Czwartek: 12:00 – 16:00</u> <u>Piątek: 12:00 – 16:00</u> <u>Sobota: nieczynne</u>	<u>Poniedziałek: nieczynne</u> <u>Wtorek: 13:00 – 17:00</u> <u>Środa: nieczynne</u> <u>Czwartek: 13:00-17:00</u> <u>Piątek: 8:00 – 10:00</u> <u>Sobota: nieczynne</u>

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- Poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, sądowym, administracyjnym lub sądowoadministracyjnym;
- Wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego;
- Przygotowanie projektu pisma w tych sprawach, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądowoadministracyjnym;
- Sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w różnych rodzajach postępowań;
- Nieodpłatną mediację.

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje:

- działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego,

- nieodpłatną mediację.

KTO MOŻE SKORZYSTAĆ Z NIEODPŁATNEJ POMOC PRAWNEJ

KAŻDY, kto znajduje się w sytuacji, w której nie może ponieść kosztów odpłatnej pomocy, w tym osoba fizyczna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku, pod warunkiem złożenia takiego oświadczenia w punkcie, w którym świadczona jest nieodpłatna pomoc, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie lub nieodpłatna mediacja.

Osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, składa pisemne oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Oświadczenie, przechowuje się w warunkach uniemożliwiających dostęp do niego osób trzecich. Administratorem danych osobowych zawartych w oświadczeniu, jest Starosta. W celu umożliwienia kontroli prawidłowości udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego Starosta przechowuje oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, przez trzy lata od końca roku kalendarzowego, w którym oświadczenie zostało sporządzone.

Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje także osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą (osoba samozatrudniona) niezatrudniającej innych osób w ciągu ostatniego roku. Nieodpłatna pomoc prawna dla samozatrudnionych przedsiębiorców ma charakter pomocy *de minimis*.

INNE ISTOTNE INFORMACJE

Porady prawne i obywatelskie udzielane są w ramach osobistej wizyty osoby uprawnionej w punkcie nieodpłatnego poradnictwa prawnego i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Osoby, które ze względu na niepełnosprawność ruchową lub inne trudności nie są w stanie stawić się osobiście w punkcie porad prawnych pomoc prawna świadczona jest poza siedzibą punktu lub z wykorzystaniem środków komunikowania się na odległość po uprzednim zgłoszeniu w/w faktu pod wskazanym wyżej numerem telefonu oraz złożeniu stosownego oświadczenia.

EDUKACJA PRAWNA

Edukacja prawna stanowi ustawiczny proces prowadzony wobec obywateli bez względu na wiek. W ramach realizacji zadania z zakresu edukacji prawnej prowadzone są zajęcia dla uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych mające na celu zwiększenie świadomości w zakresie podstawowych praw i obowiązków, profilaktyki oraz zwalczania przestępstw oraz funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Celem edukacji prawnej dzieci i młodzieży jest zapobieganie wykluczeniu prawnemu w dorosłym życiu. W ramach edukacji prawnej prowadzone są wykłady teoretyczne jak również szereg zajęć o charakterze praktycznym.

SŁOWO WSTĘPU

Przedmiotowy e - poradnik ma na celu wyjaśnienie podstawowych zagadnień dotyczących praw i obowiązków, ich nabywania, a nadto zagadnień dotyczących pełnomocnictwa oraz czynności prawnych. Celem poradnika jest zapoznanie osoby uprawnionej z podstawowymi zagadnieniami prawa cywilnego takimi jak zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, oświadczenia woli, czynności prawne i ich forma.

ZDOLNOŚĆ PRAWNA

Zdolność prawa jest jednym z podstawowych pojęć prawa cywilnego. Jej posiadanie oznacza zdolność do bycia podmiotem prawa i obowiązków (np. zdolność do zawierania umów).

Zdolność prawną ma każdy człowiek od chwili urodzenia aż do śmierci.

Wyjątkiem od powyższej reguły jest dziecko poczęte a nienarodzone (z łaciny *nasciturus*). Dziecko takie może mieć zdolność prawną pod warunkiem że urodzi się żywe np. może dziedziczyć po zmarłych rodzicach.

Posiadanie zdolności prawnej nie jest uwarunkowane od wieku, obywatelstwa, stanu zdrowia.

ZDOLNOŚĆ DO CZYNNOŚCI PRAWNYCH

Drugim ważnym pojęciem prawa cywilnego jest zdolność do czynności prawnych. Oznacza ona zdolność do samodzielnego dokonywania czynności prawnych np. zawierania umów.

Zdolność do czynności prawnych uzależniona jest od wieku osoby.

Dzieci do 13 roku życia oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie nie mają zdolności do czynności prawnych. Jednakże osoby takie mogą zawierać umowy dotyczące drobnych i bieżących spraw życia codziennego. Przykładem takich czynności może być kupno bułki, napoju, biletu autobusowego.

Osoby między 13 a 18 rokiem życia oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo mają częściową zdolność do czynności prawnych. Wskazana grupa osób może dokonywać pewnych czynności samodzielnie a do innych wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego takiej osoby.

Osoby po ukończeniu 18 roku życia posiadają pełną zdolność do czynności prawnych. Osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych mogą dokonywać wszelkich czynności prawnych bez ograniczeń.

Wyjątek: Kobieta która ukończyła 16 lat i za zezwoleniem sądu rodzinnego wstąpiła w związek małżeński uzyskuje pełną zdolność do czynności prawnych (jest traktowana jak osoba pełnoletnia). Zdolności tej nie traci nawet jeśli przed ukończeniem 18 roku życia się rozwiedzie.

PODMIOTY PRAWA CYWILNEGO

Podmiotami prawa cywilnego są uczestnicy stosunków cywilnoprawnych tj. osoby fizyczne, osoby prawnej oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Odnosząc się do osób fizycznych powyżej omówiona została kwestia ich zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnej.

Wyjaśniając pojęcie osoby prawnej wskazać należy, że jest to podmiot utworzony zgodnie z przepisami prawa który ma zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych oraz działa przez swoje organy (np. zarząd). Przykładem osoby prawnej może być fundacja, stowarzyszenie, spółka z o.o.

Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej ale mające zdolność prawną nazywane są ułomnymi osobami prawnymi. Mogą one być podmiotem prawa i obowiązków mimo braku osobowości prawnej. Przykładem takich podmiotów jest spółka jawna, spółka partnerska.

OŚWIADCZENIE WOLI

Podmioty praw i obowiązków nabywają prawa i obowiązki poprzez złożenie oświadczenia woli.

Oświadczenia woli dwóch stron stosunku prawnego muszą być zgodne.

Oświadczenie woli nie zawsze musi być wyrażone na piśmie.

Wolę można wyrazić poprzez dowolne zachowanie, ważne żeby wyrazić ją w sposób dostateczny.

Dla zawarcia większości umów wystarczy ustne porozumienie stron. Istnieją jednak umowy które dla swej ważności wymagają zachowania formy szczególnej.

SZCZEGÓLNE FORMY ZAWARCIA UMOWY

W polskim systemie prawnym istnieją umowy które dla swojej ważności wymagają zachowania innej niż zwykła, pisemna formy. Do takich umów należy np. umowa sprzedaży mieszkania, działki. Wskazane przykłady umów wymagają dla swej ważności zachowania formy aktu notarialnego.

KIM JEST NOTARIUSZ I CZYM SIĘ ZAJMUJE

Notariusz jest osobą zaufania publicznego. Jego głównym zadaniem jest sporządzanie aktów notarialnych i dokonywanie innych czynności, którym strony muszą lub chcą nadać formę urzędową.

Notariusz zajmuje się sporządzaniem aktów notarialnych które są dokumentami urzędowymi potwierdzającymi dokonanie czynności prawnej.

Przed notariuszem możemy np. zawrzeć umowę:

- sprzedaży nieruchomości,
- darowizny,
- intercyzy.

Ponadto notariusza zajmuje się poświadczaniem dokumentów i podpisów np.

- poświadczaniem zgodności kopii z oryginałem,

- poświadczeniem daty okazania dokumentu tzw. data pewna,
- poświadczeniem autentyczności podpisu.

Oprócz powyższego przed notariuszem można złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

KIEDY MUSIMY SKORZYSTAĆ Z USŁUG NOTARIUSZA

Jak zaznaczono powyżej w polskim systemie prawa funkcjonują takie czynności prawnej które dla swej ważności wymagają zachowania formy aktu notarialnego. Niezachowanie tej formy powoduje, że dokonana czynności prawna jest nieważna.

Do czynności takich należy m.in.:

- Zawarcie umowy sprzedaży czy darowizny nieruchomości,
- Zawarcie umowy dożywocia,
- Sporządzenie testamentu notarialnego,
- Zawarcie umowy spółki z.o.o.,
- Ustanowienie hipoteki.

Ważne: Zachowania formy aktu notarialnego wymaga również pełnomocnictwo udzielone do dokonania czynności prawnej dla której wymagana jest forma aktu notarialnego. Np. chcąc upoważnić córkę do zawarcia umowy sprzedaży przed notariuszem niezbędne jest udzielenie jej pełnomocnictwa o formie aktu notarialnego.

PEŁNOMOCNICTWO

Zdarzają się sytuacje w których dana osoba nie może bezpośrednio uczestniczyć w dokonaniu danej czynności prawnej. Wówczas pomocną instytucją okazuje się być pełnomocnictwo. Dzięki niemu czynność prawa w imieniu osoby go udzielającej może być dokonana przez pełnomocnika.

Stronami pełnomocnictwa są Mocodawca i Pełnomocnik.

Mocodawcą jest osoba która pełnomocnictwa udziela tj. upoważnia pełnomocnika do dokonania czynności za niego czyli w jego imieniu i ze skutkiem dla niego.

Pełnomocnikiem jest osoba, która ma działać w imieniu mocodawcy w granicach udzielonego pełnomocnictwa.

Pełnomocnictwo w każdym czasie może zostać odwołane zwłaszcza w sytuacji gdy mocodawca jest w stanie działać samodzielnie lub gdy utracił zaufanie do pełnomocnika.

Generalnie pełnomocnictwo może być udzielone w dowolnej formie. Wyjątki od tej zasady zostały już opisane powyżej i dotyczą sytuacji w której do ważności czynności prawnej wymagane jest zachowanie formy szczególnej wówczas pełnomocnictwo musi zostać udzielone w tej samej formie.

Pełnomocnictwo może być ogólne to całości czynności lub do dokonania tylko czynności w nim wymienionych.

Przed sądem mocodawca może być reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika którym jest radca prawny lub adwokat.

Pełnomocnikiem mogą być także: rodzice, rodzeństwo, małżonek, dzieci, wnuki, osoba sprawująca zarząd majątkiem oraz pozostająca w stałym stosunku zlecenia.

PEŁNOMOCNICTWO POCZTOWE

Osoba która ukończyła 18 lat może udzielić pełnomocnictwa pocztowego osobie zaufanej do odbioru korespondencji.

Pełnomocnictwo może być czasowe lub obowiązywać do odwołania.

Składa się je w obecności pracownika poczty.

Opłata za udzielenie pełnomocnictwa wynosi 26 zł lub 8 zł za każdy rozpoczęty miesiąc w przypadku udzielenie pełnomocnictwa czasowego.

PODSUMOWANIE

Dziękujemy za zapoznanie się z treścią przedmiotowego e- poradnika obejmującego swą tematyką podstawowe zagadnienia prawa cywilnego. W razie jakichkolwiek pytań lub wątpliwości zapraszamy do kontaktu z Punktami Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Nieodpłatnej Pomocy Prawnej działającymi na terenie Powiatu Sandomierskiego.

Jednocześnie przypominamy, że obowiązuje wcześniejsza rejestracja na termin wizyty.